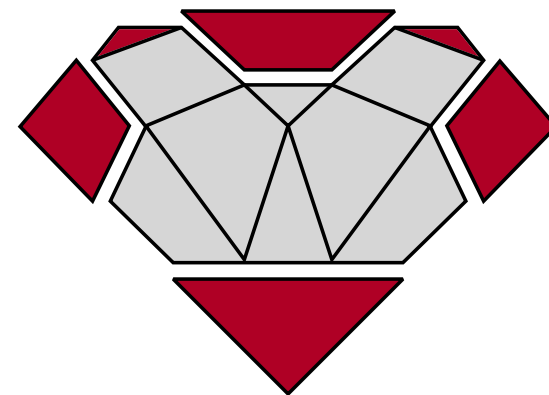
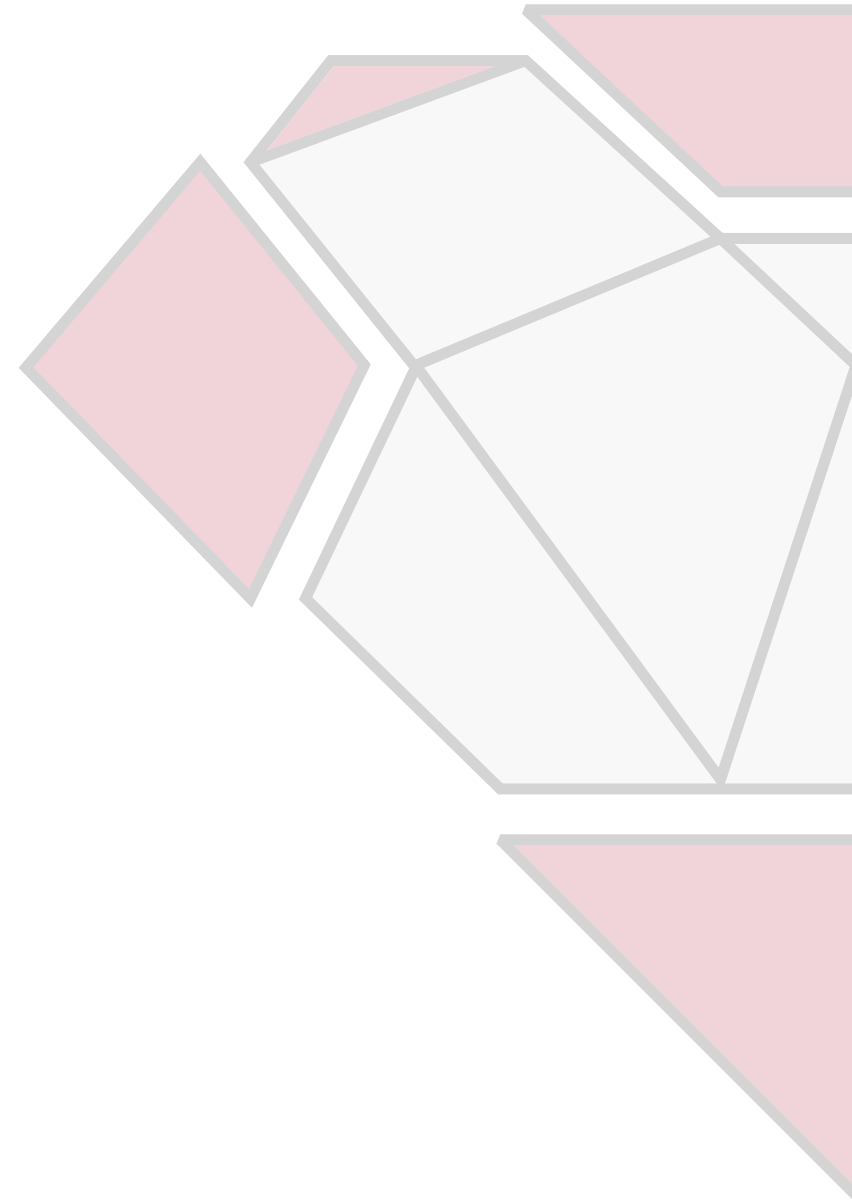

ANALIZA POTREBA ZA ZNANJIMA, VJEŠTINAMA I RADNICIMA U GOSPODARSTVU BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE

ZAVRŠNO IZVJEŠĆE O PROVEDBI PROJEKTA

BJELOVAR, 2006.

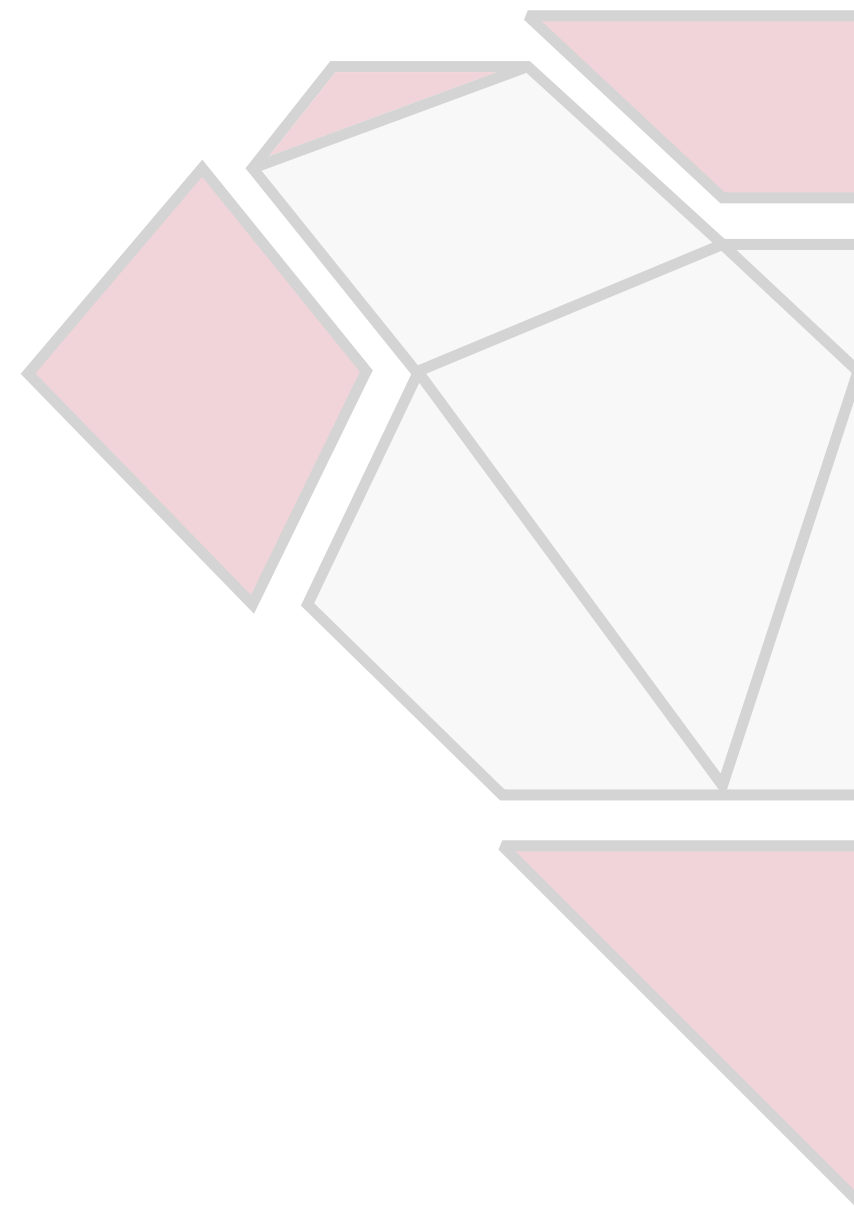

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta u dokumentu "Znanstvena i tehnološka politika Republike Hrvatske za 2006. - 2010." jasno ističe značaj jačanja suradnje znanosti, Vlade i gospodarstva. Poznavanje potreba gospodarstva na lokalnoj razini čini elemente suradnje jasnijim, omogućava bržu i efikasniju međusobnu prilagodbu i učinkovitije planiranje razvoja.

Projekt Bjelovarske udruge za razvoj i zapošljavanje BURZA-e jedan je od pokazatelja stvarne zainteresiranosti lokalne zajednice, obrazovnog sustava i gospodarstva za međusobnu prilagodbu i razvoj. Stoga, kroz uspješno realiziran projekt BURZA-e može se preporučiti primjena ovog modela i u drugim jedinicama lokalne samouprave zainteresiranim za integraciju gospodarstva i obrazovanja.

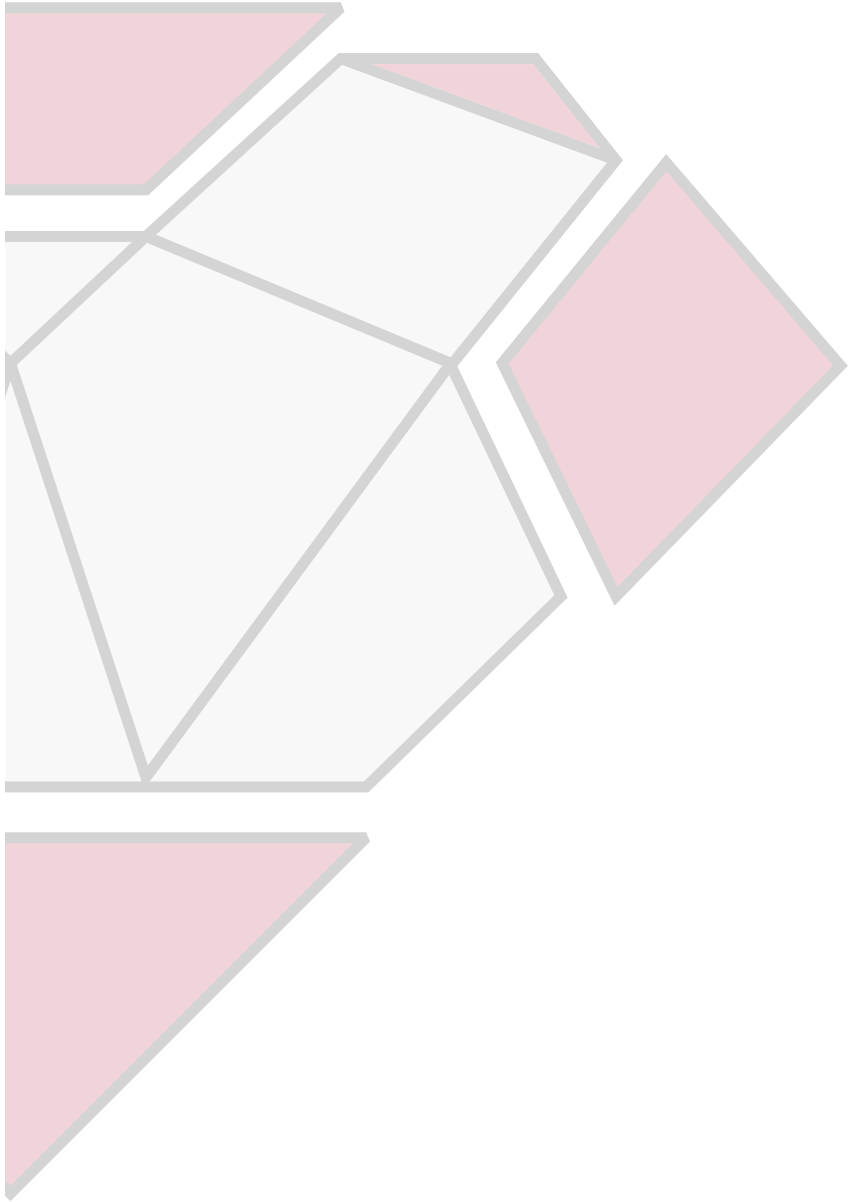
Želimir Janjić, državni tajnik za srednje obrazovanje

Zahvaljujemo Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta na potpori ovom projektu.

SADRŽAJ

1. UVOD	7
2. METODOLOGIJA	11
3. REALIZACIJA PROJEKTA	12
3.1. Odabir problema i ciljeva	12
3.2. Planiranje istraživanja	12
3.3. Povezivanje s lokalnim partnerima	12
3.4. Oblikovanje uzorka	12
3.5. Izrada upitnika	13
3.6. Izbor i osposobljavanje anketara	13
3.7. Priprema procesa obrade podataka	14
3.8. Prikupljanje primarnih podataka	14
3.9. Obrada podataka	15
3.10. Priprema i izrada izvješća; usklađivanje s partnerima	15
3.11. Praćenje i vrednovanje	15
3.12. Sažetak realizacije akcijskog plana projekta	16
4. REZULTATI	18
5. REALIZACIJA PRORAČUNA	26
6. ZAKLJUČCI	27
7. LITERATURA	28

1. UVOD

Ako obrazovanje u tržišnom okruženju definiramo PRIPREMOM, djelatnosti posredovanja u zapošljavanju PONUDOM, a zapošljavanje, POTREBOM onda je evidentan nesklad između ta tri segmenta.

Zašto taj nesklad egzistira desetljećima? Gospodarstvo se razvija motivirano planiranjem dobiti koja pokreće razvoj, investicije. Obrazovanje u svojoj tromosti ne može pratiti zahtjeve tržišta, a još manje tehnologije koja pokreće i tržište.

Upravo je iz potrebe da se povežu ta tri segmenta u cjelinu čiji će dijelovi oslušivati svoje sastavnice i prilagođavati se, izrasla ideja o praktičnom pristupu problemu.

Činjenica je da gospodarstvo već godinama tvrdi da obrazovanje ne pita za potrebe, obrazovanje, s druge strane, tvrdi da nema informaciju o potrebama gospodarstva. Upravo je iz tih konkretnih polazišta izniknula ideja o ovom projektu. Stoga se krenulo s udruživanjem zainteresiranih strana u lokalno razvojno partnerstvo s ciljem pokretanja rješavanja ovog problema. Inicijator je bila Obrtnička komora Bjelovarsko bilogorske županije.

ŠIRI CILJ projekta povezivanje je triju najznačajnija čimbenika OBRAZOVANJA, ZAPOŠLJAVANJA i

GOSPODARSTVA u zajedničkom planiranju obrazovanja s pozicija potreba.

UŽI CILJ projekta je ispitati potrebe za znanjima i vještinama u gospodarstvu Bjelovarsko-bilogorske županije i približiti informaciju onima koji imaju moć utjecati na postojeće programe srednjih škola

Tijekom zadnjih godina na sastancima ravnatelja mreže srednjih škola Bjelovarsko-bilogorske županije i predstavnika gospodarstva definirana je neusklađenost potreba gospodarstva s produkcijom kadrova koji izlaze uz srednjih škola.

Neusklađenost je definirana na nekoliko razina:

1. Neusklađenost programa s potrebama gospodarstva
2. Neusklađenost broja učenika koji završavaju pojedine programe s potražnjom kadrova na tržištu rada

3. Neusklađenost stečenih znanja i vještina sa zahtjevima gospodarstva

Iako su kvantitativni statistički pokazatelji nezaposlenosti i zapošljavanja dostupni, činjenica je da interpretacija zahtjeva složenu kvalitativnu analizu prikupljenih podataka.

Dinamika tržišta rada posljednjih godina nedvojbeno pokazuje na neusklađenost ponude i potražnje, ali prvenstveno s pozicija ZNANJA I VJEŠTINA.

Stoga je vrlo neozbiljno projicirati potrebe s osnova kvalifikacijske strukture, jer je dinamika gospodarstva i pratećih zahtjeva za radnom snagom usmjerena na zahtjeve za kompetencijom, a ne za definiranom kvalifikacijom radnika.

Zato je u pripremnoj fazi projekta korišten statistički pregled kretanja nezaposlenosti i zapošljavanja od 2000. do 2004.

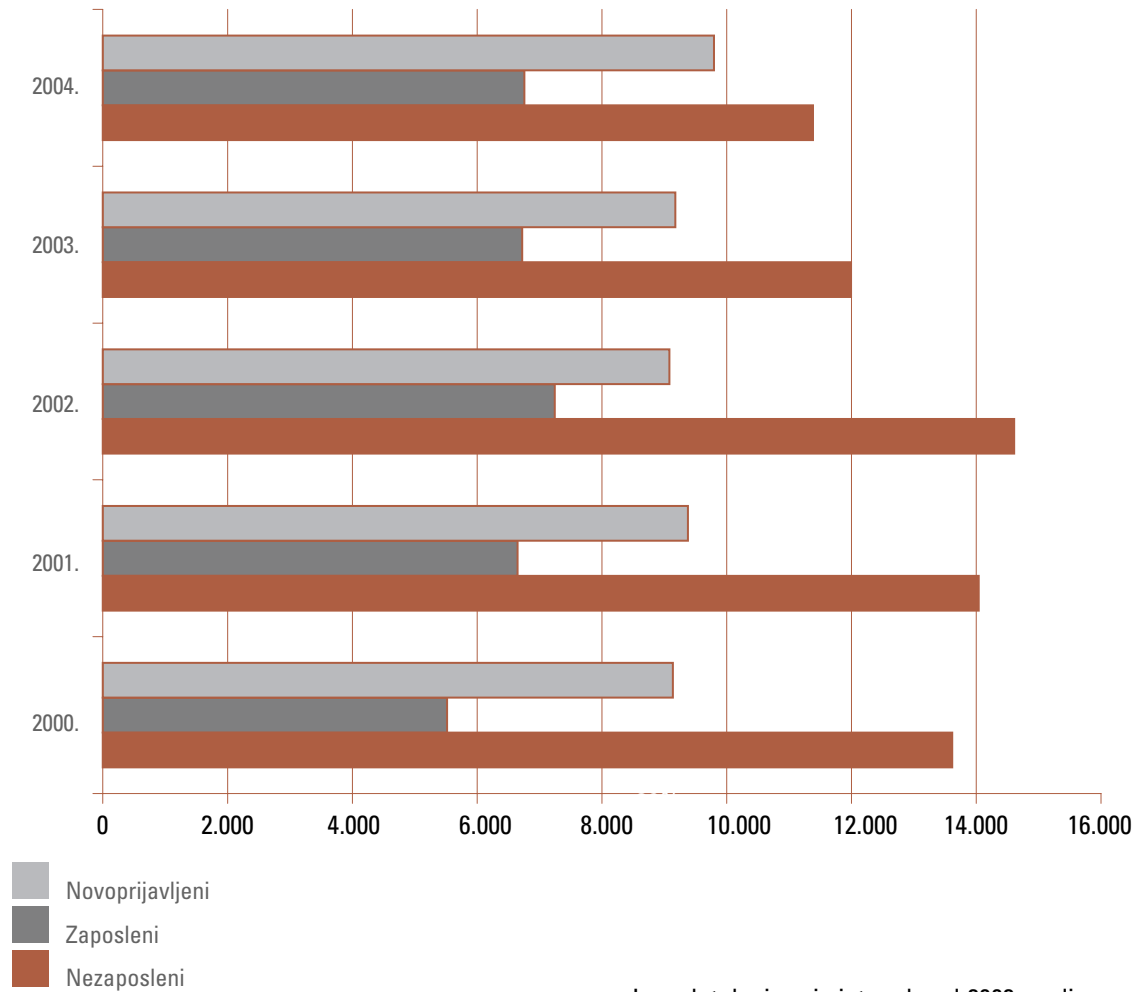
Tabela 1. Pregled broja nezaposlenih, zaposlenih i novoprijavljenih na evidenciju HZZ PS Bjelovar 2000. - 2004.

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.
Nezaposleni	13.616	14.039	14.608	11.994	11.384
Zaposleni	5.518	6.647	7.242	6.720	6.755
Novoprijavljeni	9.137	9.377	9.081	9.176	9.798

(Izvor HZZ)

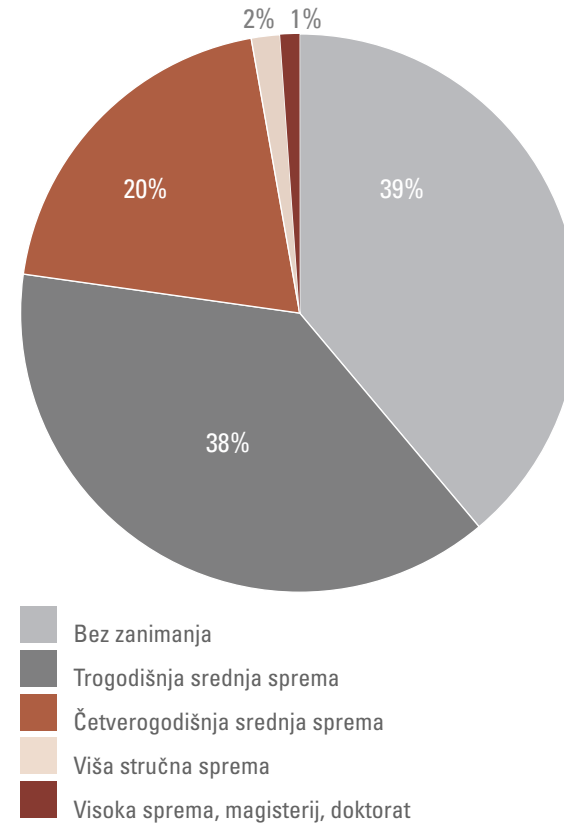

Grafikon 1. Pregled broja nezaposlenih, zaposlenih i novoprijavljenih na evidenciju HZZ PS Bjelovar 2000. – 2004. (Izvor HZZ)

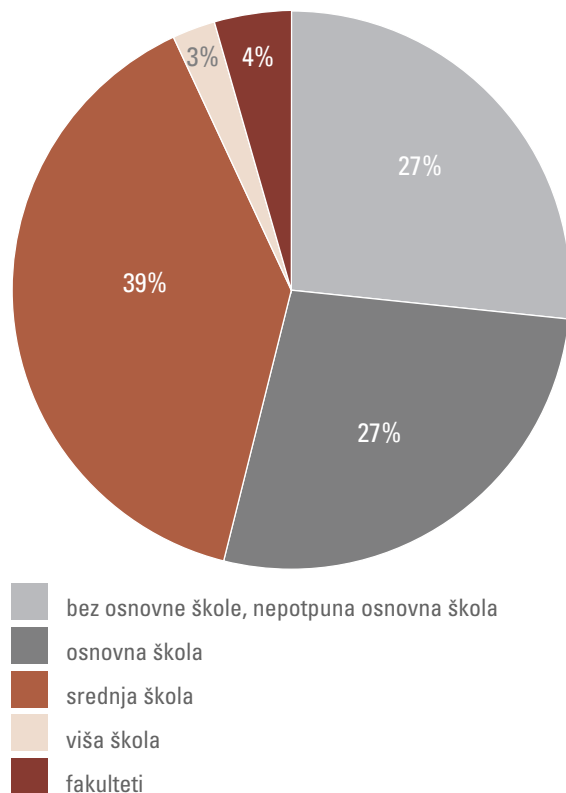

Iz podataka je primjetno da od 2002. godine pada broj nezaposlenih, ali istovremeno raste broj novoprijavljenih.

Grafikon 2. Kvalifikacijska struktura nezaposlenih 2005. u BBŽ (Izvor HZZ)

Grafikon 3. Obrazovna struktura ukupnog radno sposobnog stanovništva BBŽ (Izvor: DZS)

Kvalifikacijska struktura nezaposlenih je nepovoljna jer je 39% nezaposlenih s nezavršenom i završenom osnovnom školom, dok je taj udio u ukupnom radno sposobnom stanovništvu županije još veći: 54%.

Zanimljivo je pogledati nezaposlenost s pozicije trajanja tog statusa. Usporedni podaci 2003. i 2004. godine pokazuju zabrinjavajuću dugotrajnu nezaposlenost. Naime, najveći broj nezaposlenih čeka posao više od tri godine. Optimistički su pokazatelji nezaposlenosti do tri mjeseca. Proizlazi: nezaposlene osobe najlakše pronalaze posao u roku od tri mjeseca nakon prijave na HZZ. Što su duže nezaposlene, teže pronalaze posao. Dakle, osobe koje su nedavno osta-

le bez posla, odnosno završile redovno obrazovanje, a uz to imaju primjerena znanja i vještine koje se traže na tržištu rada, imaju veću vjerojatnost da će brzo naći posao. Što su duže nezaposlene, udaljene od mogućnosti razvijanja svojih znanja i vještina, teže će riješiti svoj status.

Istovremeno, pokazatelji upućuju na činjenicu da se najlakše zapošljavaju osobe koje imaju završenu srednju strukovnu školu.

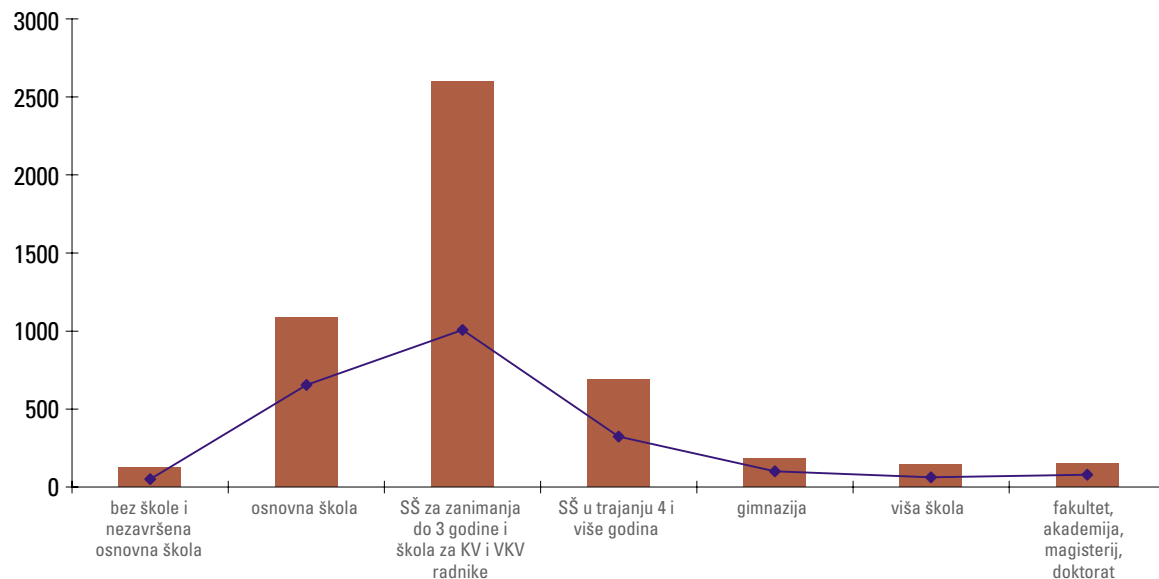
Tabela 2. Usporedba broja nezaposlenih prema trajanju nezaposlenosti u BBŽ 2003./2004.

Trajanje nezaposlenosti	Na dan 31.12.2003.		Na dan 31.12.2004.		Stopa rasta/pada
	Broj	Udio %	Broj	Udio %	
Do 3 mjeseca	2.366	20,4	2.145	18,0	-9,4
Od 3 do 6 mjeseci	1.406	12,1	1.765	14,8	25,5
Od 6 do 9 mjeseci	654	5,6	789	6,6	20,6
Od 9 do 12 mjeseci	532	4,6	698	5,8	31,2
Od 1 do 2 godine	1.719	14,8	1.938	16,2	12,7
Od 2 do 3 godine	1.363	11,8	1.103	9,2	-19,1
Više od 3 godine	3.517	30,1	3.502	29,3	-0,5
UKUPNO	11.587	100,0	11.940	100,0	3,0

(Izvor: HZZ)

Grafikon 4. Zapošljavanje s evidencije HZZ PS Bjelovar 2004. prema razini obrazovanja (Izvor HZZ)

Činjenica je da danas poslodavci ne daju prednost specijalistima uskog profila, već su skloniji zapošljavanju osoba koje imaju širi spektar znanja i vještina. Zanimljivi su radnici spremni za učenje novog, sposobni obavljati različite poslove iz i izvan svog obrazovnog profila.

Što zapravo ovime želimo reći: nezaposlenost je ozbiljan problem, a obrazovanje je usustavljeno u institucionalnoj tromosti i suviše sporo odgovara na zahtjeve okruženja, u ovom slučaju gospodarstva i tržišta rada. Jasno je da se na razini županije ne može intervenirati radikalno, izvan okvira resornog ministarstva. Međutim, je li moguće uspostaviti iz-

borne i fakultativne programe i sadržaje koji će pratiti zahtjeve okruženja?

Kao polazište projektu poslužili su relevantni pokazatelji:

1. Obrazovni programi u redovnom školovanju
2. Trendovi upisa posljednjih godina
3. Trendovi/potrebe na tržištu rada za redovnim programima u školama
4. Suradnja s poslodavcima pri planiranju strukovnog obrazovanja
5. Ostali oblici suradnje s poslodavcima
6. Aktivnosti ustanova na području obrazovanja odraslih

Procjena potreba s ciljem oblikovanja kvalitetnog i potrebama orijentiranog programa suština je naše ideje. Namjerno smo naveli PROCJENA jer je vrlo teško apsolutno točno utvrditi potrebe jer su, uz očekivane strukturalne promjene vezane uz trendove gospodarskog razvoja, moguće i promjene vezane uz lokalnu politiku (kreditiranje nekih djelatnosti i dr.)

Partneri, voditelji i suradnici u projektu

Projekt je realiziran uz pomoć sredstava Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta i Županije bjelovarsko-bilogorske.

Partneri u projektu:

Županija bjelovarsko bilogorska

Grad Bjelovar

Poslovni park Bjelovar d.o.o.

Hrvatska obrtnička komora - Obrtnička komora Bjelovarsko-bilogorske županije

Hrvatska gospodarska komora- Županijska komora Bjelovar

Pučko otvoreno učilište Bjelovar

Hrvatski zavod za zapošljavanje Područna služba Bjelovar

Ekonomska i birotehnička škola Bjelovar

Voditelji projekta:

Tatjana Badrov, prof. i Lidija Novosel, prof.

Suradnici:

Adela Zobundžija, Jasminka Kišantal-Zubić

2. METODOLOGIJA

METODOLOGIJA

Od samog početka, projekt se provodio kroz sljedeće korake koji su definirani akcijskim i terminskim planom:

- Odabir problema i ciljeva
- Planiranje istraživanja
- Povezivanje s lokalnim partnerima
- Oblikovanje uzorka
- Izrada dopisa, upitnika
- Izbor i osposobljavanje anketara
- Priprema procesa obrade podataka
- Prikupljanje primarnih podataka
- Obrada podataka
- Priprema i izrada izvješća i usklađivanje s partnerima
- Praćenje, vrednovanje

3. REALIZACIJA PROJEKTA

REALIZACIJA PROJEKTA

Iako je cijela ideja potaknuta tijekom 2004. godine, realizacija je počela u 2005. Naime natječaj Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta raspisan je u lipnju, rezultati objavljeni u listopadu, a ugovor o dodjeli sredstava potpisan u prosincu 2004. godine. U prvom dijelu 2005. godine obavljene su pripreme, sastavljen upitnik, izabrani i osposobljeni anketari koji su na terenu radili od lipnja do kolovoza 2005. godine. Podaci su uneseni tijekom rujna i listopada kada je projekt predstavljen na internetskoj stranici i dostupan je zainteresiranima. Od nekontroliranog ulaska u bazu podataka i mogućih štetnih posljedica podaci su zaštićeni i dostupni na upit zainteresiranih.

3.1. Odabir problema i ciljeva

Višegodišnje iskustvo planiranja programa upisa u srednje škole pokazalo se nedovoljno učinkovitim. Naime, ravnatelji nemaju kvalitetne pokazatelje potreba obrtništva te trendova na tržištu rada uopće.

S druge strane, Obrtnička komora nezadovoljna je upisnom politikom, razinom znanja, vještina i osobina učenika koji iz škole dolaze na tržište rada.

Na kraju, na Zavodu za zapošljavanje evidentirane su nezaposlene osobe koje sa svojim znanjima, vještinama i osobinama ne zadovoljavaju zahtjeve poslodavaca.

Stoga je cilj ispitati potrebe obrtnika naše županije i na osnovi analize potreba za znanjima, vještinama, osobinama i broju radnika predložiti promjene upisne politike.

S druge strane, činjenica je da će (ako se rezultati istraživanja prihvate i implementiraju) prvi rezultati biti mjerljivi tek za 4-5 godina kada prvi naraštaj učenika bude plasiran na tržište rada. Stoga je važno na osnovi iskazanih potreba definirati moguće intervencijske programe kroz obrazovanje odraslih (prekvalifikacija, dokvalifikacija, osposobljavanje, usavršavanje) koji će u kraćem vremenu pomoći smanjivanju razlika između ponude i potražnje znanja, vještina i osobina.

3.2. Planiranje istraživanja

Drugi korak bio je sastavljanje učinkovitog plana za prikupljanje željenih informacija. Definirali smo

- izvore podataka,
- metode istraživanja i instrumente,
- plan odabira uzorka,
- oblike komuniciranja.

Obrtnička i gospodarska komora osigurale su svoje baze podataka o poduzetnicima.

3.3. Povezivanje s lokalnim partnerima

Lokalni partneri sudjelovali su od početka u kreiranju ideje i provedbe, a posebno u konstrukciji upitnika. Iskazali su svoje prijedloge i dopune početnom obliku upitnika koje su uvrštene u završni materijal.

3.4. Oblikovanje uzorka

Iako je na početku razmatrana ideja da se ide metodom stratificiranog uzorka, u završnici je dogovoreno da se obuhvate svi postojeći obrti i poduzeća jer se željela postići kvantitativna i kvalitativna zastupljenost. S druge strane, u obzir je uzeta činjenica da jedan dio poduzetnika neće sudjelovati.

3.5. Izrada upitnika

Konstrukcija upitnika izrađivala se stupnjevito

Opći podaci o obrtu/tvrtki odnose se na:

- općinu u kojoj se obrt nalazi,
- matični broj,
- potpuni naziv i adresu
- telefon i fax,
- kontakt osobu i njezinu funkciju,
- šifru registrirane prevladavajuće djelatnosti po Standardnoj klasifikaciji djelatnosti,
- oblik registracije.

3.6. Izbor i osposobljavanje anketara

Nezaposlene osobe, prijavljene na evidenciju Hrvatskog zavoda za zapošljavanje PS Bjelovar bile su ciljna skupina. S jedne strane, njihovim aktiviranjem željeli smo im omogućiti zaradu, a s druge, omogućiti im ulaz u poduzeća i obrte radi njihova mogućeg zapošljavanja, što se pokazalo dobrim. Primjer je osoba koja je obavljala anketarski posao u tvrtki Zdenka d.o.o. nakon čega joj je u istoj tvrtki ponuđen posao.

Radi jednakog pristupa i realizacije anketarskog dijela posla, održani su treninzi anketara:

Čazma, 08.04.2005.

Garešnica, 09.04.2005.

Daruvar, 11.04.2005.

Grubišno Polje, 11.04.2005.

Bjelovar, 13.04. i 27.04. 2005.

Teme treninga:

Uvod-predstavljanje voditelja i partnera u projektu

Predstavljanje projekta- financiranje, akcijski plan

Cilj, svrha i zadaci projekta

Očekivani rezultati

Očekivane dobiti

Radionica- komunikacijske vještine, popunjavanje upitnika, postavljanje pitanja, upravljanje vremenom, prigovori i tehnike rješavanja prigovora

Unos podataka, kontrola unosa

Ugovori s anketarima, isplata honorara

Komunikacija s anketarima

Pitanja

Nakon selekcije i provedenih treninga, izabrano je 78 anketara koji su sudjelovali u prikupljanju podataka.

3.7. Priprema procesa obrade podataka

Računalni program prilagođen je dislociranom unosu što je pojeftinilo troškove projekta. Naime, anketari su iz 5 gradova županije iz svojih domova, pod zaštićenom lozinkom unosili podatke u zajedničku bazu. Koordinator projekta su redovito kontrolirali unos, korigirali odstupanja, pročišćavali bazu.

3.8. Prikupljanje primarnih podataka

Informacije smo prikupljali na temelju unaprijed oblikovanog upitnika.

Proces komuniciranja s izabranim obrtnicima odvijao se sljedećim redoslijedom:

Pisano komuniciranje – oblikovanje i slanje dopisa izabranim poduzećima i obrtima. U dopisu smo predstavili namjenu i koristi koje će od istraživanja imati obrtnici i poduzetnici te ih pozvali na sudjelovanje.

Telefonsko komuniciranje – Komunicirali smo s odgovornim osobama u obrtima i poduzećima,

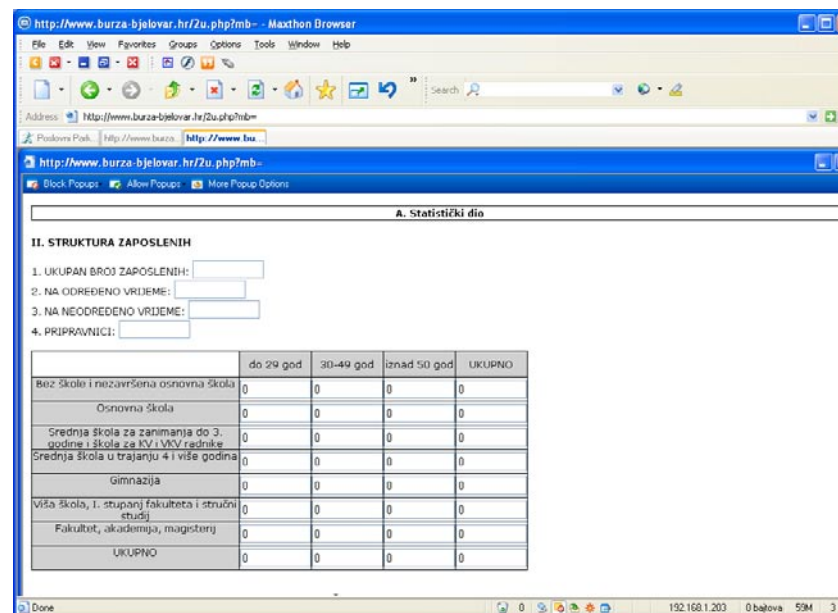
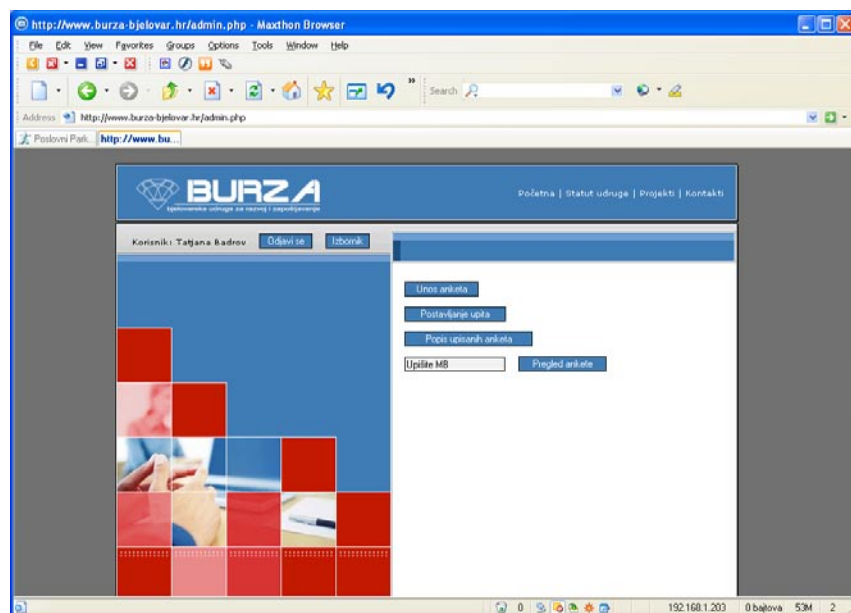
dogovarali mogući termin za izvedbu intervjua u poduzeću.

Osobni kontakt – izvedba intervjua kod obrtnika.

Ljudi koji izvode intervju moraju biti osposobljeni:

- dobro poznavati namjenu i cilj istraživanja,
- poznavati važnost svakog pojedinog pitanja,
- znati pojasniti svako pitanje,
- znati pravilno ispuniti upitnik,
- imati jasnu predstavu o tome što od njih očekuje naručitelj/izvođač istraživanja.

Prikaz ulaza u unos baze podataka

3.9. Obrada podataka

Nakon prikupljanja i unosa podataka slijedilo je pročišćavanje baze. Anketa je obrađivana računalno (za cjelovito prikupljene informacije) i ručno (za ne-anketirane). Za tvrtke i obrte koji nisu anketirani, analizirani su razlozi neanketiranja.

3.10. Priprema i izrada izvješća; usklađivanje s partnerima

Završna faza projekta odnosi se na pripremu izvješća i distribuciju te usklađivanje s partnerima.

3.11. Praćenje i vrednovanje

Praćenje tijekom projekta bilo je kontinuirano, a posebno intenzivno u fazi terenskog rada anketa i unosa anketa. Prikupljene informacije koriste se redovito na zahtjev zainteresiranih. Primjerice, Obrtnička škola Bjelovar koristila je informacije iz baze podataka pri uspješnom apliciranju na CARDS 2003. Podaci su korišteni u pripremi Strategije gospodarskog razvoja Grada Bjelovara što je navedeno i u dokumentu Strategije.

Postavljanje upita - Maxthon Browser

Address: <http://www.burza-bjelovar.hr/jupit.html>

Postavljanje upita

III. RAZVOJNI TRENDOWI I POTREBNA ZNANJA

1. Da li namjeravate UVODITI NOVE TEHNOLOGIJE?

a) DA   b) NISAM SIGURAN   c) NE

1.1. koje?

1.2. u kom periodu?

1.3. Koja ZNANJA zaposlenika će Vam trebati?

A STRUČNA ZNANJA	
B STRANI JEZICI	
C OSTALO	

1.4. Koje VJEŠTINE zaposlenika će Vam trebati?

A KOMUNIKACIJSKE	
B TEHNIČKE-MEHANIČKE	
C KOMPJUTORSKE	
D OSTALE	

2. Planirate li ŠIRITI PONUDU PROIZVODA I USLUGA?

a) DA   b) NISAM SIGURAN   c) NE

2.1. koje?

Popis anketa - Maxthon Browser

Address: <http://www.burza-bjelovar.hr/jupitpis.php>

Popis anketa

I. OPĆI PODACI

Naziv obrta/poduzeća	
MB	123456
Naziv djelatnosti	informatika,raeunala, oprema i pribor
Šifra djelatnosti	72.20.0
Vlasnik	IVAN IVANIĆ
Kontakt osoba	IVAN IVANIĆ
Adresa	Trg Eugena Kvaternika 6
Telefon	043 892 716
Telefax	043 892 716
GSM	099 111 222
e-mail	info@info.hr

3.12. Sažetak realizacije akcijskog plana projekta

Red. br.	AKTIVNOST	REZULTATI AKTIVNOSTI
1.	POVEZIVANJE S LOKALNIM PARTNERIMA	
	Hrvatski zavod za zapošljavanje	
	Poslovni park d.o.o.	
	Gospodarska komora	
	Obrtnička komora	
	Srednje škole Županije	
	Grad Bjelovar	
	Županija bjelovarsko-bilogorska	Održane su prezentacije za lokalne partnere, postignut je dogovor oko opravdanosti pokretanja projekta, dogovorena je suradnja lokalnih partnera. Svi lokalni partneri potpisali su pisma namjere, podržali projekt, ponudili suradnju i pomoć.
2.	OBLIKOVANJE UZORKA	
	Identifikacija poslovnih subjekata	
	Definiranje uzorka	Obrtnička i gospodarska komora osigurale su baze obrtnika i trgovačkih društava prema sjedištu i djelatnosti
3.	UPUTE, DOPISI, UPITNICI	
	Izrada statističkog dijela upitnika	
	Izrada intervjua	
	Izrada dopisa	
	Usklađivanje sa zahtjevima lokalnih partnera	
	Oblikovanje, tiskanje, umnožavanje	Napravljen je statistički upitnik i protokol intervjua. Instrumentarij je dan lokalnim partnerima na usaglašavanje. Nakon dopuna, dorada tiskano je 3000 upitnika. Pripremljen je, tiskan i distribuiran dopis svim poduzećima, obrtima uz kojim je predstavljen projekt, ciljevi, očekivani rezultati i najavljen dolazak anketara.
4.	IZBOR I OSPOSOBLJAVANJE ANKETARA	
	Interna radionica u 5 gradova županije	Nakon selekcije anketara (nezaposleni s evidencije HZZ-a održane su radionice u 5 gradova županije na kojima je 78 anketara osposobljeno za terensko prikupljanje podataka i intervju s poduzetnicima
5.	PRIPREMA PROCESA OBRADE PODATAKA	
	Računalna obrada statističkih podataka	
	Obrada kvalitativnih podataka	Napravljen je računalni program za unos i obradu podataka. Aplikacija je podržana internetom tako da je unos podataka omogućen na svim raspoloživim lokacijama

6.	PRIKUPLJANJE PRIMARNIH PODATAKA	
	Telefonski kontakti	Anketari su nakon dopisa još najavili svoj dolazak u poduzeća-obrte i uskladili termine dolaska s poduzetnicima. Voditelji i suradnici na projektu svakodnevno su kontaktirali s anketarima.
	Distribucija dopisa	Dopisi su odaslani svim poduzećima i obrtima u županiji
	Osobni kontakti	Anketari su obišli teren, prikupili statističke podatke, obavili intervjue i prikupili kvalitativne podatke
	Intervju	
7.	UNOS I OBRADA PODATAKA	
	Računalna	Podaci su trenutno unošeni u aplikaciju putem interneta. Kontinuirano se prema zahtjevu interesenata obrađuju.
8.	PRIPREMA IZVJEŠĆA	
	Kompletiranje obrađenih podataka	Nakon obrade, pripremljeno je pisano izvješća, kao i prezentacija u power pointu.
	Izrada pisanog izvješća	
	Priprema prezentacije	
	Distribucija materijala lokalnim partnerima	
9.	USKLAĐIVANJE SA LOKALNIM PARTNERIMA	
	Prezentacija	Planirane su prezentacije projekta na koje će biti pozvani partneri u projektu.
10.	PRAĆENJE	
		Odvijalo se kontinuirano, nakon završetka svake faze projekta.
11.	VREDNOVANJE	
		Završnu evaluaciju dat će partneri u projektu procjenom uspješnosti realizacije ciljeva.

4. REZULTATI

REZULTATI

Na osnovi baze podataka Obrtničke i Gospodarske komore pripremljeni su popisi svih obrtničkih radionica i trgovačkih društava u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Popisi su potom razdvojeni prema gradovima županije. Radi smanjenja troškova projekta, radilo se u 5 gradova županije istovremeno. Dakle, anketari su obrađivali tvrtke/obrte čije je sjedište u mjestu gdje žive.

Ukupno je sudjelovalo 78 anketara i to:

Čazma 6

Garešnica 11

Daruvar 18

Grubišno Polje 9

Bjelovar 34

Ukupno su obrađene 1594 ankete.

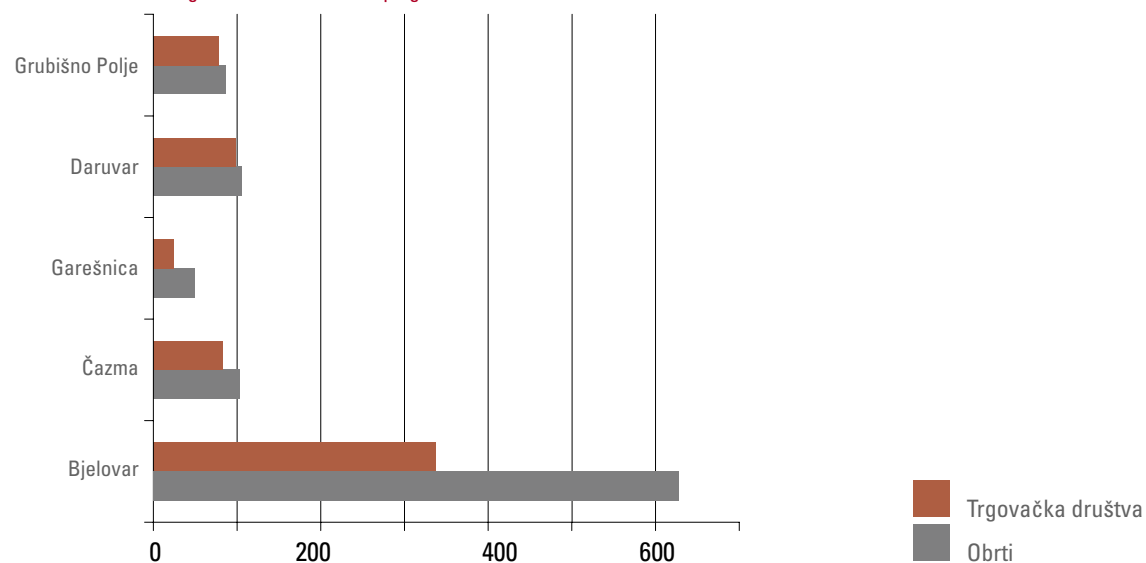
Anketari su prikupljali podatke na osnovi statističkog dijela upitnika i protokola intervjua koji su obavljali s odgovornim osobama tvrtki/obrta koje su svojim potpisom i žigom verificirale iskazane podatke.

Statistički dio upitnika obuhvatio je opće podatke o tvrtki/obrtu, strukturu zaposlenih, plan zapošljavanja novih radnika u razdoblju od dvije godine.

Tabela 3. Pregled obrađenih anketa po gradovima BBŽ

	Obrti	Trgovačka društva	Ukupno
Bjelovar	628	337	965
Čazma	103	83	186
Garešnica	49	24	73
Daruvar	106	99	205
Grubišno Polje	87	78	165
Ukupno	973	621	1594

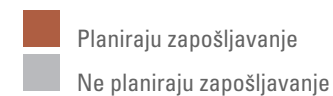
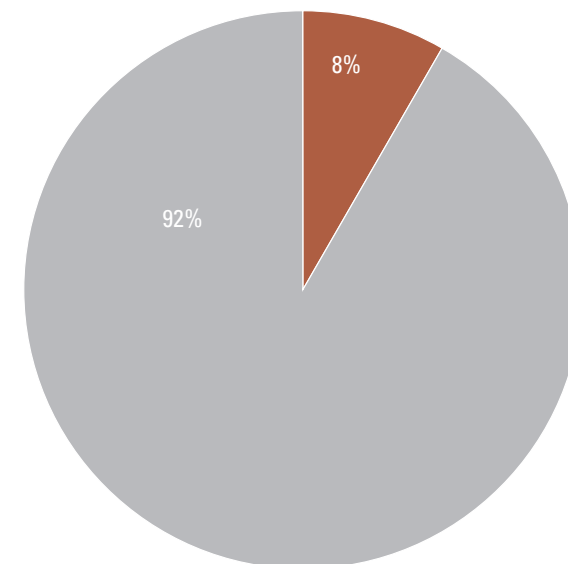
Grafikon 5. Pregled obrađenih anketa po gradovima BBŽ

Tabela 4. Tvrtke/obrta koje nisu obuhvaćeni s razlozima neanketiranja

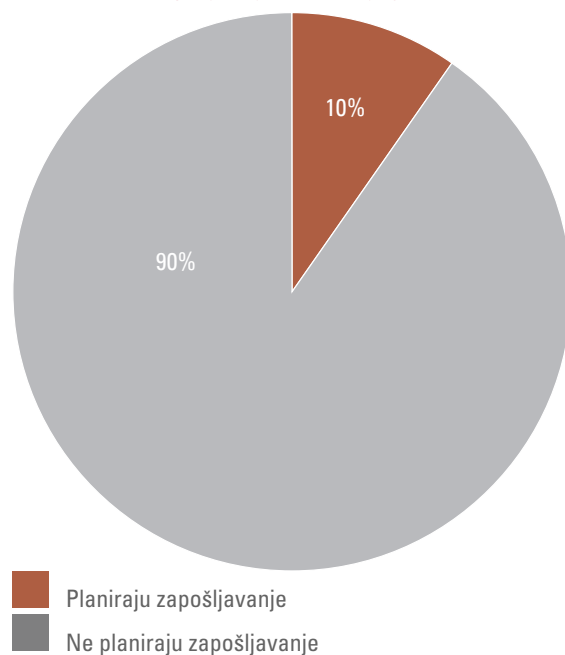
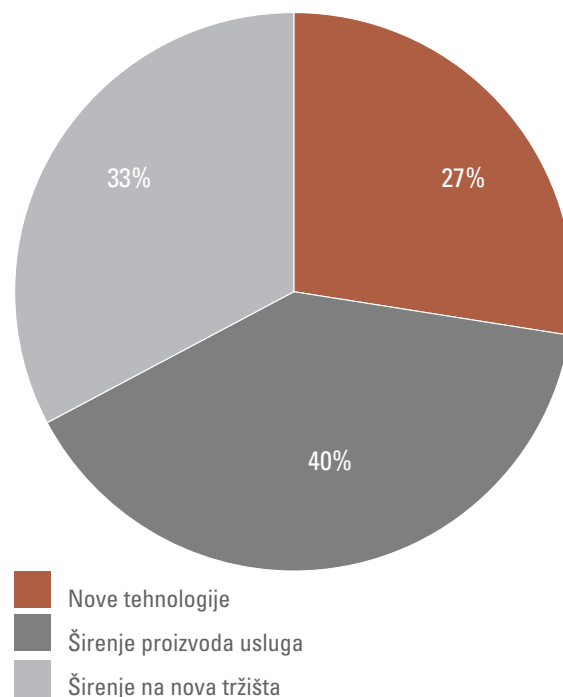
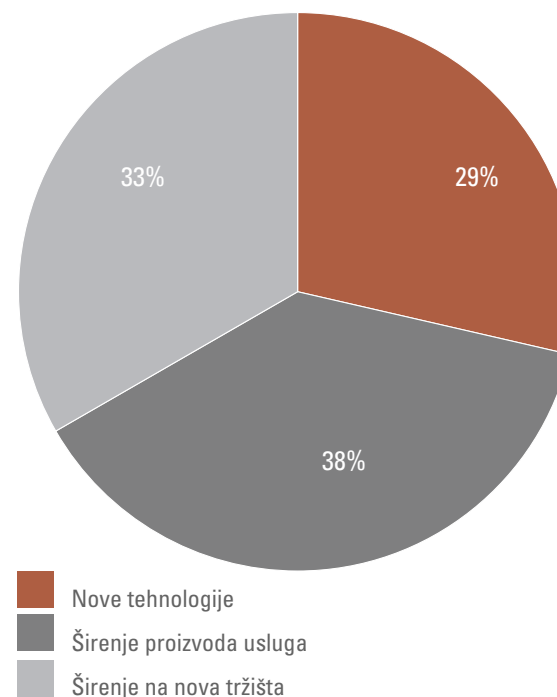
RAZLOG NEANKETIRANJA	obrta	tvrtka	ukupno
Premještaj sjedišta	12	28	40
Obrt/tvrtka u mirovanju	9	21	30
Obrt/tvrtka zatvorena	28	32	60
Nema zaposlenih	36	7	43
Nedostatak vremena	87	113	200
Ne žele sudjelovati	82	72	154
Odsutni-na godišnjem	107	41	148
Nepoznata adresa	36	29	65
Ostali razlozi	68	55	123
Sveukupno	465	398	863

Obradom podataka proizlazi da je namjeru novog zapošljavanja u razdoblju od dvije godine iskazala 81 obrtnička radionica što je 8,3 % anketiranih obrta i 60 tvrtki, što je 9,7% anketiranih tvrtki.

Grafikon 6. Odnos broja obrta koji planiraju i ne planiraju zapošljavanje u iduće dvije godine

Tabela 5. Poduzetnici koji planiraju razvoj

	ukupno	nove tehnologije	širenje proizvoda /usluga	širenje na nova tržišta
obrta	973	101	146	121
poduzeća	621	75	100	88

Grafikon 7. Odnos broja tvrtki koje planiraju i ne planiraju zapošljavanje u iduće dvije godine

Grafikon 8. Struktura plana razvoja obrtnika

Grafikon 9. Struktura plana razvoja tvrtki

Iz navedenih pokazatelja jasno je da poduzetnici ne planiraju značajno povećati zaposlenost. Sam podatak ne čudi previše, međutim suprotstavljen je činjenici da veći broj poduzetnika razmišlja o razvoju. Najviše poduzetnika svoj razvoj vidi kroz širenje proizvoda i usluga 15,4%, najmanje kroz uvođenje

novih tehnologija 11,0%, dok širenje na nova tržišta kao svoj razvoj vidi 13,15 % poduzetnika.

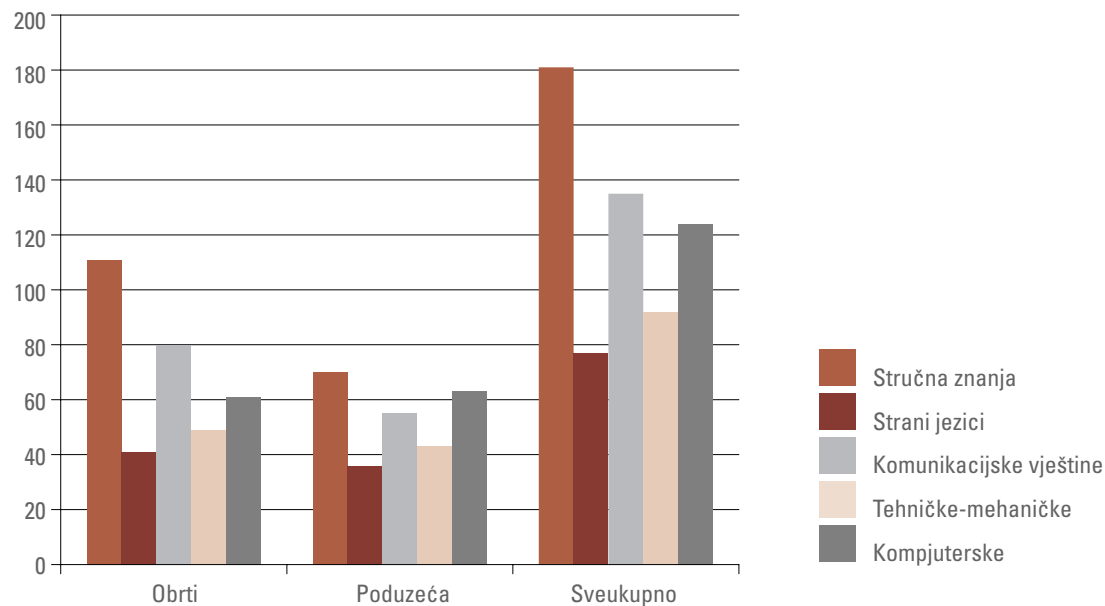
Iz navedenih podataka očito je da 39,5 % ispitanih poduzetnika razmišlja o razvoju, a istovremeno manje od 10% u te planove uključuje nužnost zapošljavanja novih ljudi.

Zanimljivo je primijetiti da nema značajne razlike u strukturi plana razvoja između tvrtki i obrta.

Poduzetnici su trebali iskazati zahtjeve postojećih i novih radnih mjesta. Poseban naglasak je dan potrebama za dodatnim znanjima i vještinama. Dodatna znanja definirana su kroz stručna znanja, strane

Tabela 6. Potrebe za dodatnim znanjima i vještinama postojećih zaposlenika

	VJEŠTINE					
	Sveukupno	Stručna znanja	Strani jezici	Komunik.	Tehn.-mehan.	Kompj.
Obrti	973	111	41	80	49	61
Poduzeća	621	70	36	55	43	63
Ukupno	1594	181	77	135	92	124

Grafikon 10. Potrebe za dodatnim znanjima i vještinama postojećih zaposlenika

jezike i ostalo, dok su dodatne vještine uključile komunikacijske, tehničko-mehaničke, kompjuterske i ostale vještine.

Iako stalno slušamo o nezadovoljstvu poduzetnika znanjima i vještinama koje donose učenici nakon završetka školovanja, samo 11,4 % poduzetnika iz-

javilo je da postojeći zaposlenici trebaju dodatna stručna znanja.

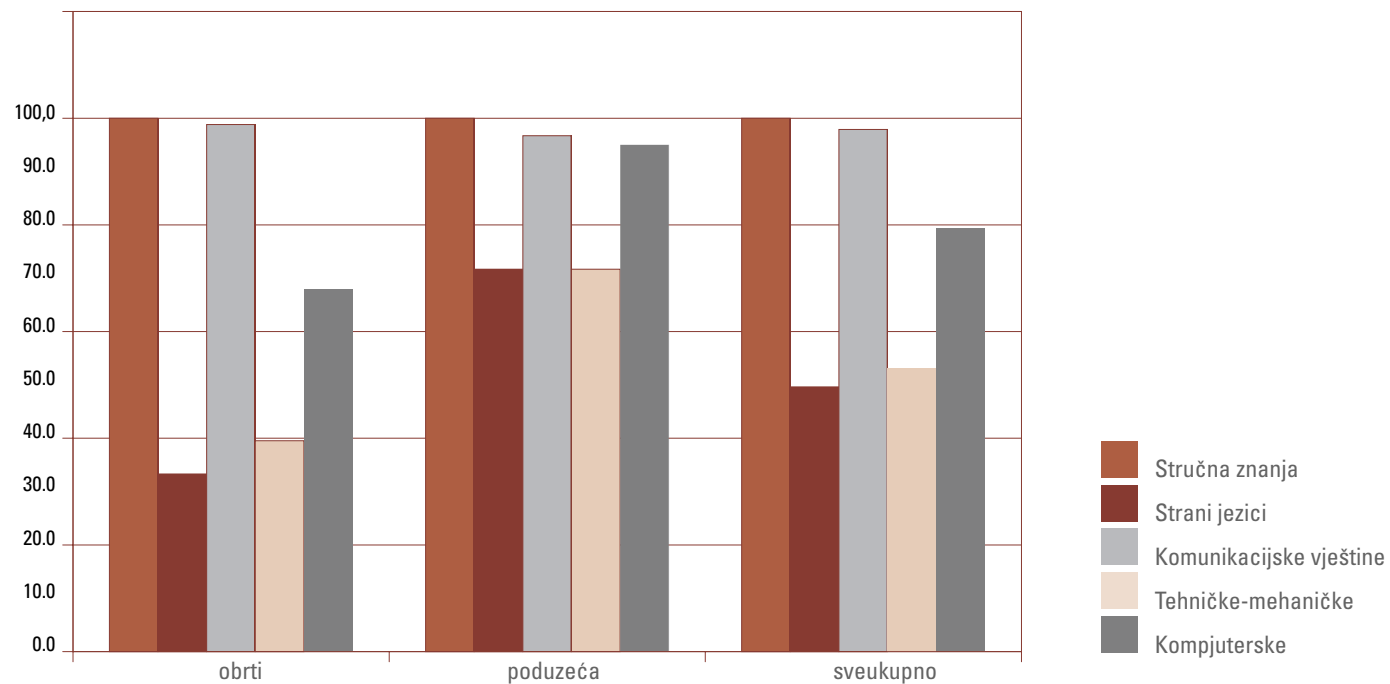
Što se tiče vještina postojećih zaposlenika, 26,9% ispitanih prepoznaje potrebu stjecanja dodatnih vještina svojih zaposlenika.

Tabela 7. Potrebe za dodatnim znanjima budućih zaposlenika poslodavaca koji su iskazali plan novog zapošljavanja

	VJEŠTINE											
	Ukupno	Novo zapoš.	%	Stručna znanja	%	Komunikacij.	%	Tehničke-mehaničke	%	Kompjutors.	%	
Obrti	973	111	11,4	41	4,2	80	8,2	49	5,0	61	6,3	
Poduzeća	621	70	11,3	36	5,8	55	8,9	43	6,9	63	10,1	
Sveukupno	1594	181	11,4	77	4,8	135	8,5	92	5,8	124	7,8	

Grafikon 11. Potrebe za dodatnim znanjima i vještinama budućih zaposlenika kod poslodavaca koji su iskazali plan zapošljavanja u %

Svi poslodavci koji su iskazali plan novog zapošljavanja smatraju da budući zaposlenici trebaju dodatna stručna znanja i razvijene komunikacijske vještine, većina 97,9% potrebnim smatra komunikacijske vještine, značajan udio dodatne kompjutorske vještine 79,4%. Tehničko-mehaničke vještine i poznavanje stranih jezika očekuje od novih zaposlenika gotovo polovina poduzetnika koji planiraju zapošljavanje.

Zanimljivo je usporediti razliku u zahtjevima za dodatnim znanjima i vještinama postojećih i budućih zaposlenika.

Očito je da su prema budućim zaposlenicima poduzetnici zahtjevniji što je izazov za srednje obrazovanje. S druge strane ovakav odgovor je očekivan ali ujedno upućuje na korištenje značajnih vlastitih resursa poduzeća (vrijeme, novac, ljudi) koji se troše na uvođenje novih zaposlenika.

Preporuke vijeća za konkurentnost o povećanju broja poduzetnika koji uvode sustave kvalitete na našem području očito još nisu prepoznate. Naime, samo je 102 poduzetnika iskazalo interes što je 6,4% ispitanika.

Zanimljivo je pogledati razmišljanje poduzetnika o vlastitoj stručnosti. Iako samo 540 poduzetnika (33,9% ispitanih) smatra da ima dostatna znanja i vještine za svoje razvojne planove, tek 378 poduzetnika (23,7%) želi usavršavanje.

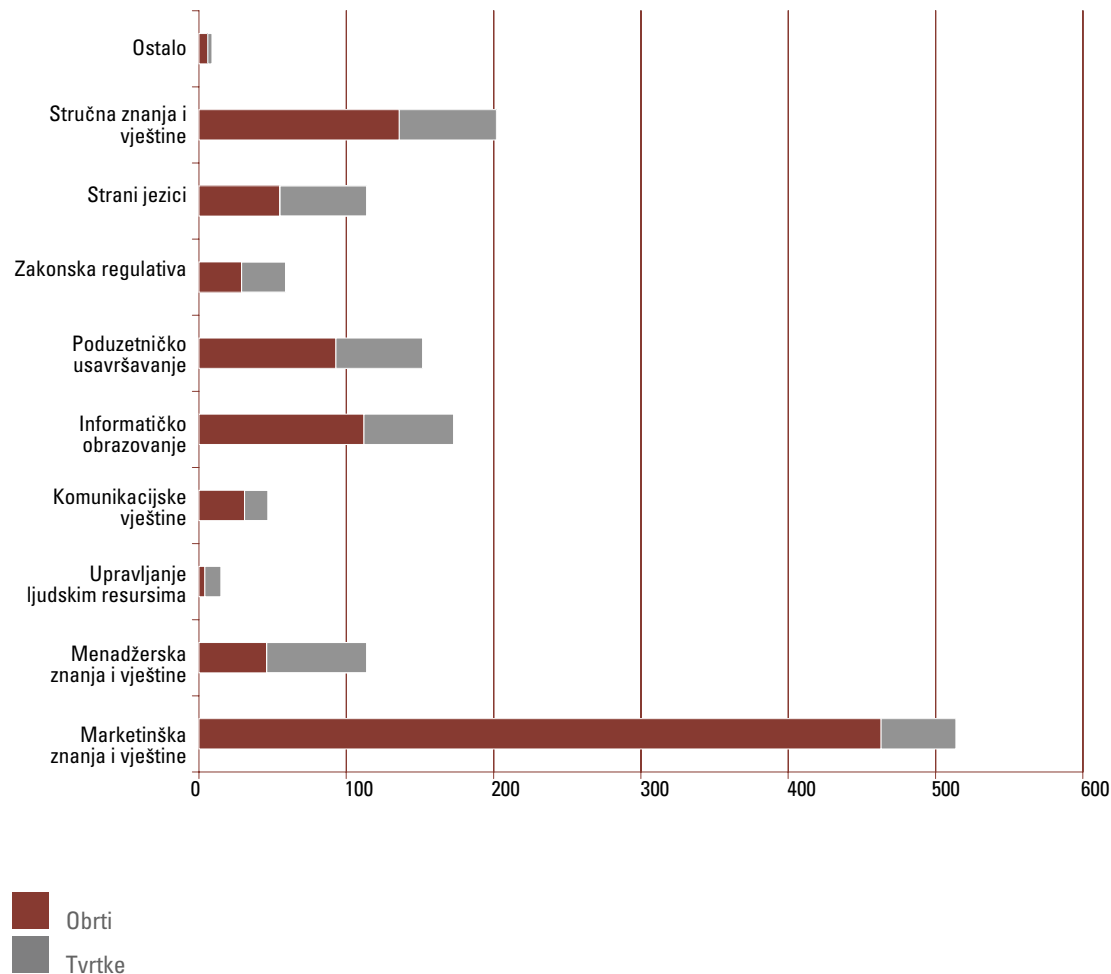
Tabela 8. Interes poduzetnika za vlastito usavršavanje

Naziv programa	Obrti	Udio %	Poduzeća	Udio %	Sveukupno	Udio %
Marketinška znanja i vještine	463	47,6	51	8,2	514	32,2
Menadžerska znanja i vještine	46	4,7	68	11,0	114	7,2
Upravljanje ljudskim resursima	4	0,4	11	1,8	15	0,9
Komunikacijske vještine	31	3,2	16	2,6	47	2,9
Informatičko obrazovanje	112	11,5	61	9,8	173	10,9
Poduzetničko usavršavanje	93	9,6	59	9,5	152	9,5
Zakonska regulativa	29	3,0	30	4,8	59	3,7
Strani jezici	55	5,7	59	9,5	114	7,2
Stručna znanja i vještine	136	14,0	66	10,6	202	12,7
Ostalo	6	0,6	3	0,5	9	0,6

Zanimljivo je razmotriti broj poduzetnika koji su iskazali interes za usavršavanje prema konkretnim programima usavršavanja.

Grafikon 12. Interes poduzetnika za vlastito usavršavanje

Najveći ukupni interes poduzetnici su iskazali za programe usavršavanja iz područja marketinga (32,2% ispitanih). Međutim, značajna je razlika između tvrtki i obrta. Naime, obrtnici su zainteresiraniji za marketinško usavršavanje od tvrtki. 47,6% ispitanih obrtnika zainteresirano je za vlastito marketinško usavršavanje, dok je udio poduzetnika iz trgovačkih društava značajno manji (8,2%).

S druge strane, tvrtke su zainteresiranije za programe menadžerskih znanja i vještina (11,0%) od obrta (4,7 %).

12,7% ukupno ispitanih iskazalo je potrebu za stjecanjem stručnih znanja i vještina i podjednaka je distribucija odgovora i kod obrtnika (14,0%) i kod tvrtki (10,6 %)

Slijedi interes za informatičkim obrazovanjem koji je iskazalo 10,9% ispitanika, podjednako tvrtki i obrta.

Poduzetničko usavršavanje prepoznaje kao potrebu 9,5% bez značajne razlike između tvrtki i obrta.

Možda je najzanimljivije pogledati «količinu neinteresa» za stjecanje znanja iz područja upravljanja ljudskim resursima. Samo 15 ispitanika je zainteresirano za to područje, 4 obrta i 11 tvrtki.

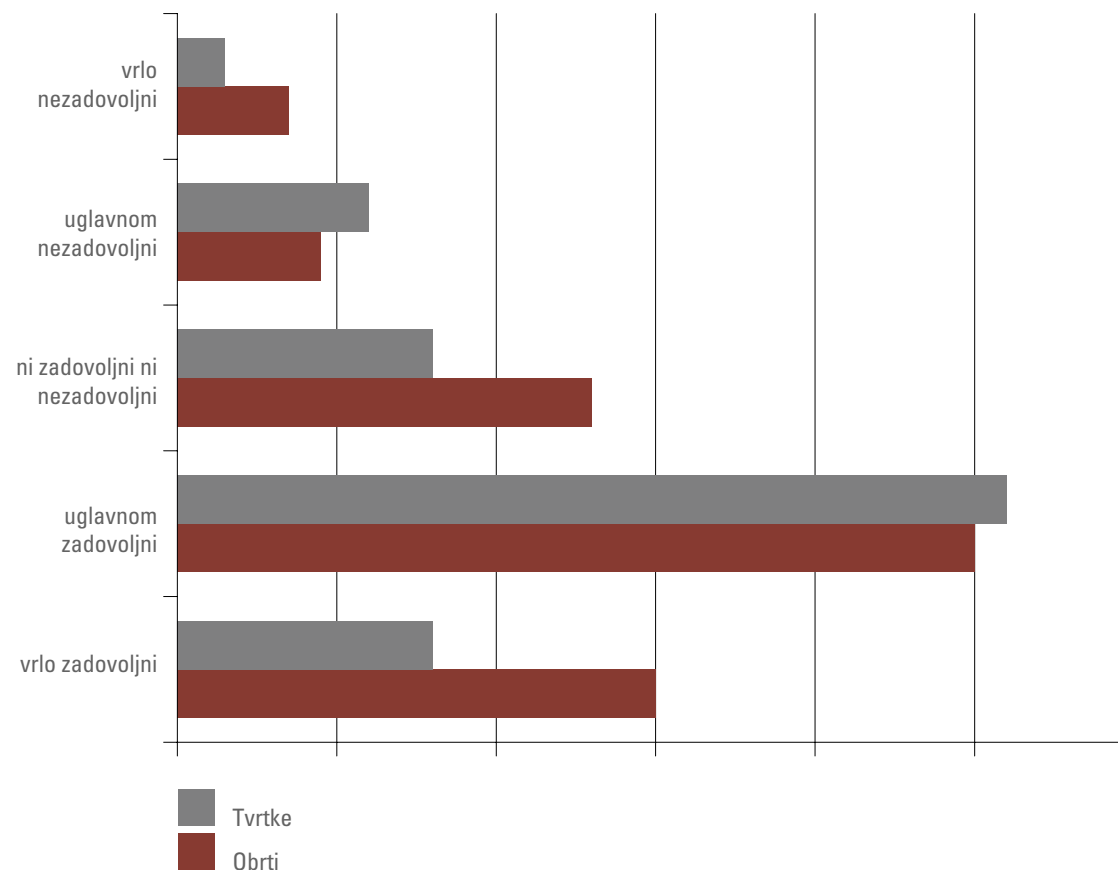
Ako je 39,5 % ispitanih poduzetnika reklo da razmišlja o razvoju, a istovremeno manje od 10% u te planove uključuje nužnost zapošljavanja novih ljudi razumljivo je zašto je interes za upravljanje ljudskim resursima tako mali.

Zanimljivo je razmotriti odgovore o angažiranju naučnika. Od 1594 ispitana poduzetnika samo je 215 reklo da prima naučnike 13,5%, od čega 120 obrtnika i 95 tvrtki. Licencu za prijem naučnika ima 177 ispitanih što je 82% poduzetnika koji primaju naučnike.

68.8 % tvrtki koje prima naučnike/pripravnike zadovoljno je njihovim angažmanom na radnom mjestu.

Sudjelovati u razvoju programa osposobljavanja spremno je 313 ispitanih (207 tvrtki i 95 obrta) što je 19,6% ispitanika i to najviše u ponudi stručnih znanja (292 poduzetnika)

Grafikon 13. Zadovoljstvo poduzetnika angažmanom naučnika

Tabela 9. Procjena poduzetnika koji primaju naučnike/učenike o njihovom angažmanu

	Procjena angažmana naučnika-pripravnika					
	Prima naučnike	vrlo zadovoljni	uglavnom zadovoljni	ni zadovoljni ni nezadovoljni	uglavnom nezadovoljni	vrlo nezadovoljni
Obrti	120	30	50	26	9	7
Tvrtke	95	16	52	16	12	3

5. REALIZACIJA PRORAČUNA

REALIZACIJA PRORAČUNA

Izvori sredstava: Projekt je prošao na natječaju Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta koje je osiguralo 80.000,00 kn dok je Bjelovarsko-bilogorska županija donirala 14.900,00 kn, a Obrtnička komora sudjelovala u poštanskim troškovima slanja dopisa obrtnicima.

Ukupno je utrošeno 92.416,51 kn od čega za indirektno troškove (poštanski troškovi, knjigovodstvene usluge, bankovni troškovi) 2.935,47, dok su direktni programski/projektni troškovi (tiskanje upitnika, izrada računalnog programa, izrada, smještaj,

održavanje internetske stranice, naknade anketarima) iznosili 86.421,04 i ostali troškovi vezani uz projekt 3.060,00 kn.

Najveća stavka u proračunu bile su bruto naknade anketarima u iznosu 68.213,84 kn koje su isplaćene na osnovi pojedinačnih ugovora koji su definirali točan broj terenskih anketiranja poduzetnika, te obrađenih i unesenih anketa.

Napominjemo da su voditelji i suradnici projekta kompletan proces odradili potpuno volonterski, bez naknade.

6. ZAKLJUČCI

ZAKLJUČCI

Rezultati istraživanja provedenog na 1594 poduzetnika u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji mogu se kratko odrediti kroz dominantna obilježja:

- Plan rasta i razvoja poslovanja ne prati plan zapošljavanja zaposlenika
- Visok udio poduzetnika ključnim smatra vlastito marketinško usavršavanje
- Stjecanje dodatnih znanja i vještina poduzetnici smatraju važnijim za buduće zaposlenike, nego za postojeće zaposlenika ili sebe
- Poduzetnici su vrlo zainteresirani za informatičko osposobljavanje sebe i svojih djelatnika
- Srednje škole imaju mogućnost unapređenja programa kroz osuvremenjavanje stručno-teoretskog dijela, kao i intenziviranje sadržaja koje potiču razvijanje komunikacijskih i kompjuterskih vještina.

Dodana vrijednost projektu je aktiviranje 78 anketara, većinom nezaposlenih osoba evidentiranih na Zavodu za zapošljavanje PS Bjelovar. Oni su u izravnom kontaktu s poduzetnicima imali priliku čuti konkretne potrebe poduzetnika, zahtjeve radnih mjesta i nužnost stjecanja znanja i vještina. Prikupljene informacije

korisne su za stjecanje jasne slike o osobnoj ulozi i odgovornosti na tržištu rada.

Od 78 anketara koji su sudjelovali u projektu na evidenciji u statusu nezaposlene osobe HZZ-a u kolovozu 2006. godine ostalo je njih 23. Dakle, 70.5% anketara je nakon završetka projekta zaposleno.

Ambiciozno bi bilo tvrditi da je angažiranje u projektu isključivo utjecalo na njihovo zapošljavanje. Složenija analiza odgovorila bi na pitanje koliko je direktna komunikacija s poslodavcima i stjecanje ovog iskustva koristilo.

Voditeljima i suradnicima na projektu ostaje činjenica da su nezaposlene osobe prošle trening komunikacije s poslodavcima, upoznale puno različitih poduzetnika-mogućih poslodavaca i stekle priliku intenzivnijeg aktiviranja na tržištu rada.

Važno je napomenuti da su strateški dokumenti (Regionalni operativni program Županije bjelovarsko-bilogorske i Strategija gospodarskog razvoja Grada Bjelovara) vrlo jasno odredili obrazovanje kao jedan od prioriteta koji su popraćeni konkretnim projektima čiji je cilj unapređenje obrazovanja kao pretpostavke razvoja gospodarstva.

Istovremeno, tijekom 2006. godine pokrenuti su projekti financirani iz CARDS-a 2003 čiji je cilj unapređenje strukovnog obrazovanja. Obrtnička škola osuvremenit će radionicu modernim CNC strojevima, a nastavnici, poduzetnici i nezaposleni stjecat će znanja programiranja i upravljanja suvremenom tehnologijom.

Metode, tehnike prenošenja poduzetničkih znanja i vještina stjecat će nastavnici strukovnih škola u Bjelovaru u projektu čiji je nositelj CEPOR iz Zagreba. Dodanu vrijednost čini suvremena kompjutorska oprema koja stiže u Grad Bjelovar i koja će se nakon projekta koristiti nastavku realizacije ciljeva.

Programi obrazovanja odraslih, programi stipendiranja i kreditiranja učenika i studenata mogu naći uporište u iskazanim potrebama poduzetnika.

Samo Izvješće o provedbi Projekta koji su potaknuli lokalni partneri zainteresirani za usklađivanje ponude i potražnje na tržištu rada daje pregled najznačajnijih problema koji su obrađeni. Međutim, baza podataka nudi čitav spektar mogućih informacija do kojih je moguće doći uparivanjem upita. Svoju svrhovitost istraživanje je pokazalo pri sakupljanju informacija tijekom procesa strateškog planiranja, prijavi projekata na fondove Ministarstva gospodarstva, ali i CARDS i PHARE.

7. LITERATURA:

LITERATURA

1. Analiza in napovedi potreb po izobraževanju in usposabljanju v Podravju, Sklad za razvoj in usposabljanje človeških virov d.o.o., Maribor, 2000.
2. An approach to the development of a programme for the vocational training of young unemployed persons at a local/regional level, Croatian Employment service, Zagreb, 2001.
3. «Human Capital, Employment, Productivity and Growth», Final raport, Brussels, 2003.
4. Međunarodna konferencija Obrazovanje odraslih u Republici Hrvatskoj u kontekstu cjeloživotnog učenja (2002; Lovran)/ uredili Anita Klapan i Milan Matijević, Hrvatsko andragoško društvo, Zagreb, 2002.
5. Popis stanovništva 2001. Državni zavod za statistiku
6. Report on micro-project «Vocational education and Training against social exclusion in Croatia»

Croatian Employment service & European training foundation, Zagreb, 2001.
7. Statistički bilten hrvatskog zavoda za zapošljavanje

NAKLADNIK

VODITELJI PROJEKTA

Tatjana Badrov, prof.
Lidija Novosel, prof.

JEZIČNI SURADNIK

Dijana Hodalić, prof.

GRAFIČKO OBLIKOVANJE

N DESIGN, Bjelovar

NAKLADA

50 primjeraka